من لەوێ نیم، ب□ام ساڵانێک تیایدا ژیام و نەمردم.. نیهاد جامی

لەهەموو کاتێک زیاتر پرسیارێک لەزهنمدا دەسورێتەوە، پرسیارێک من خۆمی لێ دەدزمەوە، ئەو خێرا بەخۆیەوە خەریکم دەکاتەوە، من پێم خۆش نیە لەبارەی ئەزموونی نووسین و نهێنیەکانی قسە بکەم، چونکە نەوەستاوم و هێشتا ساتی مردنم نیە، بەڵام شتێک وەک پرسیار ناچاری هەندێک قسەکردنم دەکات، سەرەنجام گوێ لەو دەنگە زهنیە دەگرم، کاتێک دەپرسێت: تێکستی ئەدەبی توانای هەیە مێژوو لەسیاسەت وەربگرێتەوە؟

پرسیارکردن لەپەیوەندی نێوان ئەدەب و مێژوو کردەیەک نیە بۆ نووسینەوەی مێژوو وەک ئەوەی رووداوەکانی ڕوویاندا، بەڵکو چۆنیەتی خوێندنەوەی ئەو ڕۆژگار□ی ل□گێڕانەوەی ئەدەبیدا، ئەوە نووسینەوەی ڕووداوە مێژوویەکان نیە، بەڵکو ڕووداوەکان دەبنە زەمینەیەک بۆ ئیشکردنەوە لەسەر چۆنیەتی بەدواندنی مێژوو، لەم نێوەندەدا ڕۆمان لەهەموو ژانرەکان زیاتر توانای ئەو ئیشکردنەی هەیە، بەوەی چۆن سەیری ڕابردوو دەکەینەوە، ئەو نیگاکردنەوەیە بۆ مێژوو لەبنەرەتدا کردەیەکە پاککردنەوەی مێژووە لە غوباری سیاسەت، ڕزگارکردنیەتی لە وەهمی سیاسی، رۆمان لەڕێی گێڕانەوەی کەسێتی گومان دەخولقێنێت، گومان ج□□□قکردنە بە گوتارێک کە خەونی خۆشباوەری بۆ مر□قی ئێمە بنیاتناو□، ل□□دان لەو خەونە سەرەتای برین و گومانێکە کە ڕاچەنینێک بەو فانتازیایە دەبەخشێت کە خەونی نەتەوە لەبارگاویکردنی سیاسیەوە دەبات بۆ توێژینەوەو هەڵکۆڵینی ئەو ڕابردووە.

ئەوە بینینی مانایەکی ترە لەناو ڕووداوەکان، هەموو تۆمەتبارکردنێکی رۆمان بەناوی شێواندنی مێژوو، هێندەی قسەکردنە لەوەی چۆن مێژوو بگەڕێنینەوە بۆ سیاسەت و گومان بکەینە دەرەوەی یەقینەکانی ئایدیۆلۆژیا، کەمتر پەیوەندی بە دیدێکی ڕەخنەی ئەدەبیەوە هەیە، بۆیە پێویستە گێرانەوەی ئەدەبی توانای ئەوەی هەبێت زەمینەیەکیتر بخولقێنێت، بەم□ بەستی بەخشینی خوێندنەوەیەکی ئەدەبیانە بە مێژوو.

لەکۆی ن□قل□ت و رۆمانەکانمدا هەوڵمداوە لەسەر ئەو تەوەرە ئیش بکەم کە چۆن سەر لەنوێ مێژوو دەبەمە ناو گێڕانەوەی ئەدەبی، ئەوەش

نووسینەوەیەکی تری مێژووە، ڕووداوەکان ئەوانە نین کە ڕوویاندا، بەڵکو ڕووداوەکان زادەی زەمینەی ئەو دەخەن کە لەم ڕۆژگارە چەن مرۆڤەکان لەگەڵ ژیان بوون، ساتەوەختە ڕابردووخوازیەکە نووسینەوەی ژیانی کارەکتەری زمانین، بەڵام لەهەمان کاتدا هەوڵی ئەوەمداوە ئەو مێژووە لەڕوانگەی گێڕانەوەی ئەدەبیەوە بنووسمەوە، هەندێک کات خۆم رووبەرووی ئەو پرسیارە کردەتەوە ئەوە بەرپاکردنی جەنگەکە لەگەڵ سیاسەت، بەگژداچوونەوەی خەونەکە کە سیاسیەکان لەسەری خەوتوون و قسەکردن لەبارەیانەوە وەک حەرامێک لەی دەڕواندرێت، شکاندنی بتی پیرۆزی سیاسەت و قسەکردن لەوەی مانای ڕەمزی بەو ڕووداوانە ببەخشین، بەوەی پیرۆزەرا شتێک نەبوو جگە لەدرەی ئەو گوتارە سیاسیە، ئەو فریودانانەی بە مرۆڤی ئێمە بەخشرا دەبوو لەڕاستی ڕووداوەکان بەهەش خۆمان بەبینەوە، تا ڕادەی ئەوەی دوای تەواوبوونی کتێبەک لەخۆم دەپرسم: هەر بەڕاست ئێمە ساڵەکان لەناو ئەو دۆزەخەدا ژیاین؟ مردن تا ئەو ڕادەیە لەمانەوە نزیک بوو؟

ئەو پرسیارانە گێڕانەوەیە بە ناو یادەوەریی زەمەنی، تێگەیشتنە لەبیرکردنەوە لەنووسینەوەی ڕووداوەکان و گێڕانەوەیان لەڕێی چیرۆکی نوێوە، وەک ئەوەی کۆمەلێک ڕووداو بن و ڕوویاندا بێت، ساتی واهەیە ڕووداوەکان بە شێوەیەک تیایدا ژیاوم، خەریکە خۆشم گومان بکەم کە ئەو چیرۆکانە خەیاڵی من نین و ڕاستەقینەن و ڕوویانداوە، بە ساتێک ئەو قسە خۆشانەی هەندێک خوێنەرم بیر دەتەوە کە پێیان وایە من ژیانی خۆم لە خەرئاوا دەنوسمەوە، لەڕاستیدا من دەمەوێت لەڕێی خەرئاوا چیرۆکی سالانێک بگێڕمەوە کە لەکوردستان تیایدا ژیام، گەر لەوەش بومایە هەرگیز بوێری ئەوەم نەدەکرد ئەو کتێبانە بنووسم، سەرەنجام ویستومە گێڕانەوەی ئەدەبی مێژوو بنوسمەوە، بەبێ ئەوەی ئەو ڕووداوانە ژیابین کە دەیگێڕینەوە، بڕوام وایە ڕووداوە ڕاستەقینەکان زۆر ترسناکترن لەو خەیاڵەی لەناو تێکستی ئەدەبی دەینووسین، کە دەتوانێت بڕوا بە فانتازیای کوشتنی ڕۆژنامەنوسانی گەنج بکات، ئەگەر ڕۆژگارێک بێت پیاو کوژان کتێبی ژیانی خۆیان بنووسنەوە باس لەچیرۆکی کوشتنی گەنجانی ڕۆژنامەنووس بکەن، گەر ئەو چیرۆکی کوشتنانە بەو شێوەیەی پیاوکوژان باسی بکەن ئێمە بیانگێڕینەوە، تۆمەتی ئەوەمان بە هەلنابەستن نیشتمان خاکی گەوهەرەو ئاوی کەوسەرەو بە ئێمە ئاوەکە شلوە نابێت؟

ویستم خالێک دابنێم بە کۆتایی، بەڵام نیشانەی پرسیارم دانا، تا گومان لەکتێبی پیاو کوژان بکەم، ئەو کتێبانەی هەشتا پیاوکوژانی بنەماڵەی حزبە کوردیەکان نەیانوسیون و نەهاتوون باس لەوە بکەن چەن بە خاتری سەرێک و سەرکردەکانیان ئەو گەنجانەیان لەسەر ستونێک و هەوالێک کووشتوە، ئەو هەموو نهێنیەی ئەوان ڕۆژگارێک دێت بەمان

بگەڕێنەوە، وەک ئەو کتێبانەی لەبارەی ساڵانی نهێنی بەعس لەلایان بەعسییەکان خۆیان نووسران، ئەوسا لە نهێنی ئەدەب و مێژوو تێدەگەین، بەڵام ئەوەی هەیە گێڕانەوە ئەدەبییەکان تەنیا چیرۆکە ڕاستەقینەکان نین، دەنا خوێندنەوەی راستگۆیانەی تەواوی ئەو ڕۆژگارەیە، ئەو ڕۆژانەی من کورتە ڕۆمانی «لە ئۆکتۆبەر کوژرام» نووسی، لەشکرێک لە ڕۆشنبیرو سیاسی نیگەران بوون و بڕوایان وابوو ئەوە فانتازیایەکی درۆزنانەی منە، بەدڵنیاییەوە خەیاڵی من بوو، بەڵام درۆ نەبوو، حەقیقەتی ناو ژیان بوو، ئەوەتا ئێستا بکەرانی ئەم ڕووداوە دان بە حەقیقەتەکەی دەنێن و دەیانەوێت تاوانەکە بەوە لەکۆڵ خۆیان بکەنەوە بیخەنە ئەستۆی ناکۆک و دەستەکانی ئەو کات و دوژمنەکانی ئێستایان.

بۆ من ئەوە هیچ لە بابەتەکە ناگۆڕێت، لەو ڕۆژگارە دڵنیابووم لەوەی ئەنجامی دەدەم، بۆیە هاتم «من لەماڵی سەرۆک بووم» نووسی, ئەو کتێبەی ئێستا خەریکم دەیکەم بە فەرەنسی، چونکە لە ئێستادا خەونی گەورەی من لەژیان وەرگێڕانی تەواوی نۆڤلێت و ڕۆمانەکانمە بۆ زمانی فەرەنسی، تا ئەو مێژووە لەو روانگەیە نیشانی دنیا بدەم، لە ڕۆمانی «کارینا» هەندێ دۆخی ڕووداوەکان ترسناک بوون تا ڕادەی ئەوەی خودی خۆشم لە ڕووداوەکانی دەترسام، بەڵام بۆ نووسینی نۆڤلێتی «حەبیبە» ترسی ئەوەشم ئارام بۆوە، زانیم ئیتر من لەوە نیم، لە قەسابخانەکەی سالانێک تیایدا ژیام و نەمردم، نەمردم تا هەموو ئەو چیرۆکانە بگێڕمەوە بەر لەڕوودانیان لەمندا درووست بن، بۆ ئەوەی لەڕێی چیرۆکە خەیاڵییەکانمەوە، مێژوویەک بنووسمەوەو پارێزگاری لێ بکەم کە ئەوان دەستیان بە خوێنی سوورە، بۆیە هەر کاتێک سەیری بەرگی نۆڤلێتەکانی خۆم دەکەم, پەنجەی بە خوێنی سەرکردەکانی حزب بەسەر نۆڤلێت و ڕۆمانەکانم دەبینم.

نیهاد جامی
فەڕەنسا